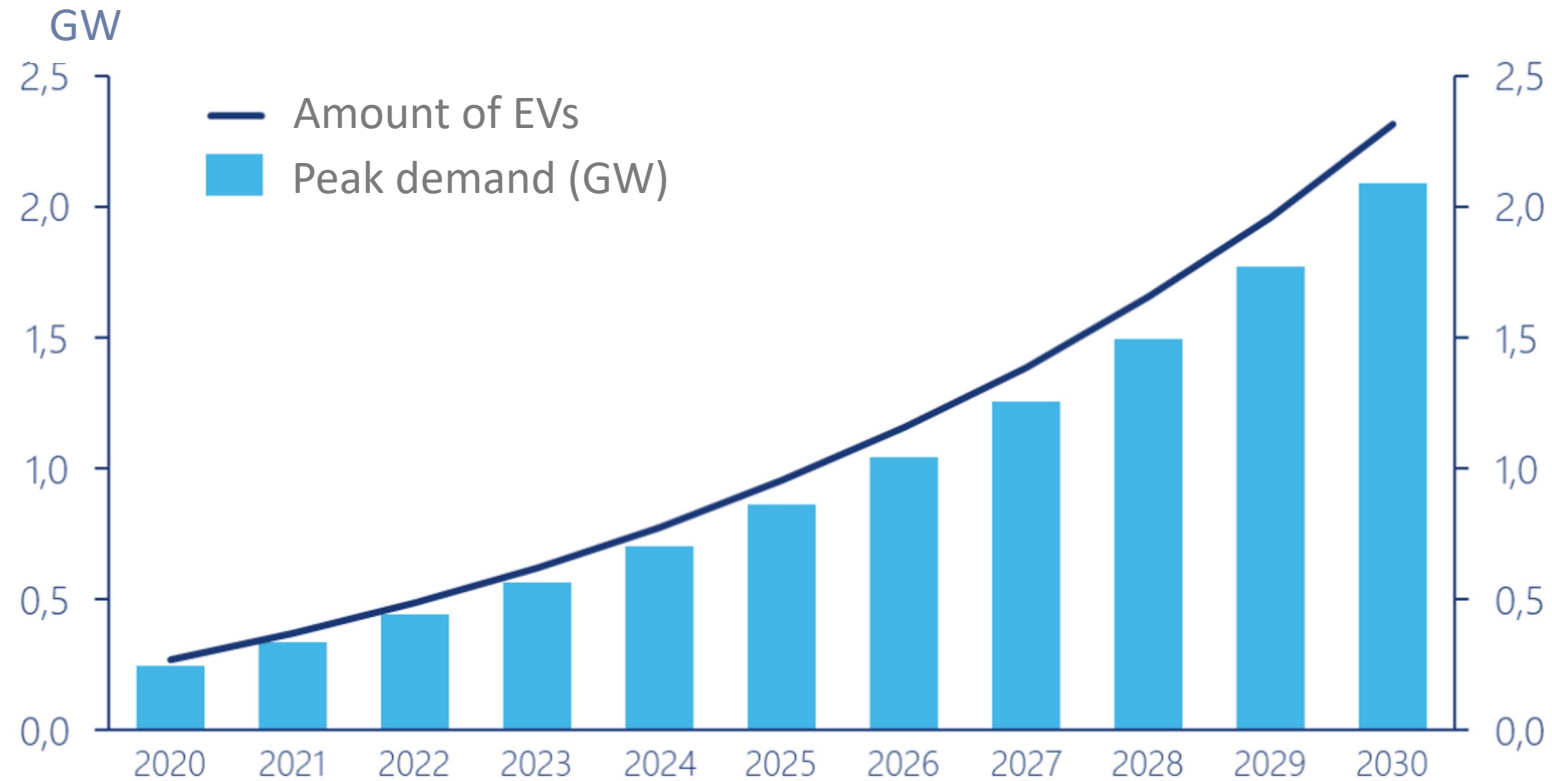

The logo for Elaad.nl, featuring the text 'Elaad.nl' in a blue sans-serif font with a yellow lightning bolt graphic underneath, all contained within a white circular background.

Elaad.nl

Cyber Security Energy Management System

Peak demand electric vehicles in NL

“COMMISSION REGULATION (EU) 2017/1485 establishing a guideline on electricity transmission system operation”

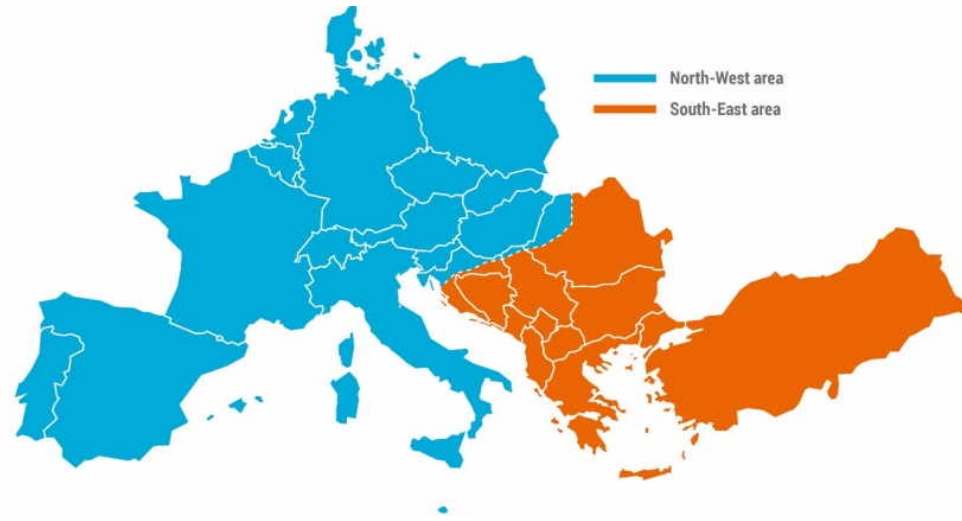

The reserve capacity for FCR (Frequency Containment Reserve) required for the synchronous area shall cover at least the reference incident and, for the CE and Nordic synchronous areas, the results of the probabilistic dimensioning approach for FCR carried out pursuant to point (c);

(b) the size of the reference incident shall be determined in accordance with the following conditions:

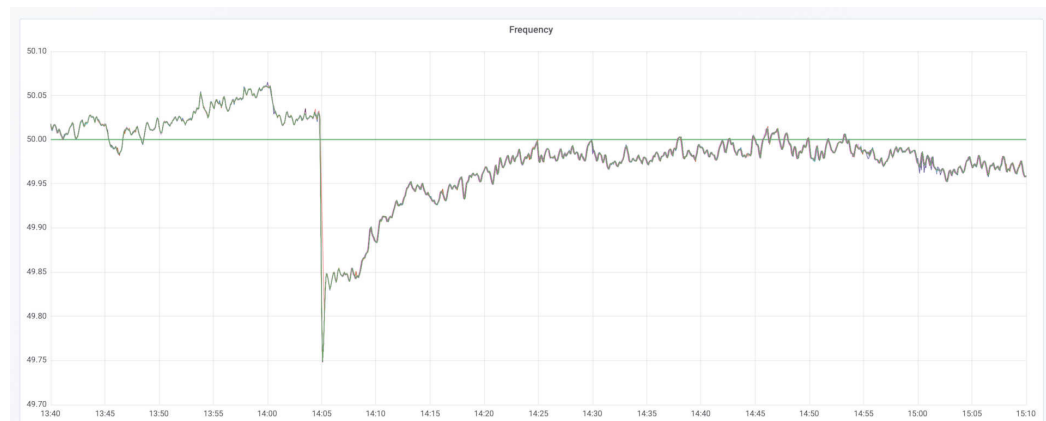
(i) for the CE (Continental Europe) synchronous area, the reference incident shall be **3 000 MW in positive direction and 3 000 MW in negative direction**;

Netsplit 8th of January 2021

On 8 January 2021 at 14:05 CET

Tripping of a 400 kV busbar coupler in the substation Ernestinovo (Croatia) by overcurrent protection

Cascading effect: lead to the shifting of electric power flows to neighbouring lines which were subsequently overloaded

Analysis and advice

The scenarios studied are real and in the future will pose a real risk to the mobility of the Netherlands, the national charging infrastructure and the stability of the electrical grid. An estimate of the potential negative economic impact of such an incident could be as much as approximately 4 billion euros per day for the Netherlands. The social impact of a power failure depends largely on its duration. The social costs associated with power failures range from loss of leisure time to mobility, business activity and even life.

Berenschot

REPORT

Impact of cyber-security risks on the Dutch national charge point infrastructure

National charging infrastructure

Risks within EMS

- Hack
- Human error
- Algorithm (flash crash)
- Normal behavior

A Hack

- Large scale hack could lead to grid instability
- Consumers could face issues like no climate control, no heating/cooling or charging
- Financial losses to company selling EMS solutions, especially when business cases are stacked (Day ahead prices, FCR, aFRR, ...)

Cyber Security best practices

Secure development lifecycle

Implement a secure software development lifecycle (SDLC) that incorporates security requirements, threat modeling, and regular security testing at all stages. Train developers in secure coding practices and increase awareness of common vulnerabilities and attack vectors.

Cyber Security best practices

Cyber security by design

Integrate security and privacy features from the *initial design stage*, such as robust encryption for data storage and transmission, secure authentication mechanisms, and privacy-preserving data collection methods. Configure the appliance *securely by default* and avoid relying on users to make security-critical decisions.

Cyber Security best practices

Vulnerability and patch management

Establish a clear process for releasing *firmware updates* and *security patches* to address any discovered vulnerabilities. Make it easy for users to update their appliances by enabling automatic updates or providing clear instructions for manual updates.

Cyber Security best practices

Cyber security by default

Ensure that the *default settings* of the home appliance prioritize security, with strong, unique default passwords and minimal open ports. Disable any unnecessary features that may pose security risks, allowing users to enable them only if required.

Cyber Security best practices

Pentesting, audits and certification

Regularly engage independent third-party security experts to *audit* the security of your home appliances, providing an external perspective on potential vulnerabilities and areas for improvement. Obtain relevant *security certifications* to demonstrate adherence to industry standards and best practices.

Legislation and regulation

Radio Equipement Directive 3.3

(RED 3.3)

Network and Information Security 2

(NIS2)

Network Code on Cyber Security

Hoe bepaal je welke maatregelen je moet nemen

Expertsessie EMS workshop:
Cybersecurity voor een betrouwbaar
en functionerend EMS

Handreiking Cyber security voor smart energy

<https://www.topsectorenergie.nl/cyber-security-voor-smart-energy>

Bepalen van securitymaatregelen

- Risico's, maatregelen, restrisico's
- Vastlegging
- Regelmatige controle
- Wat is een risico eigenlijk?

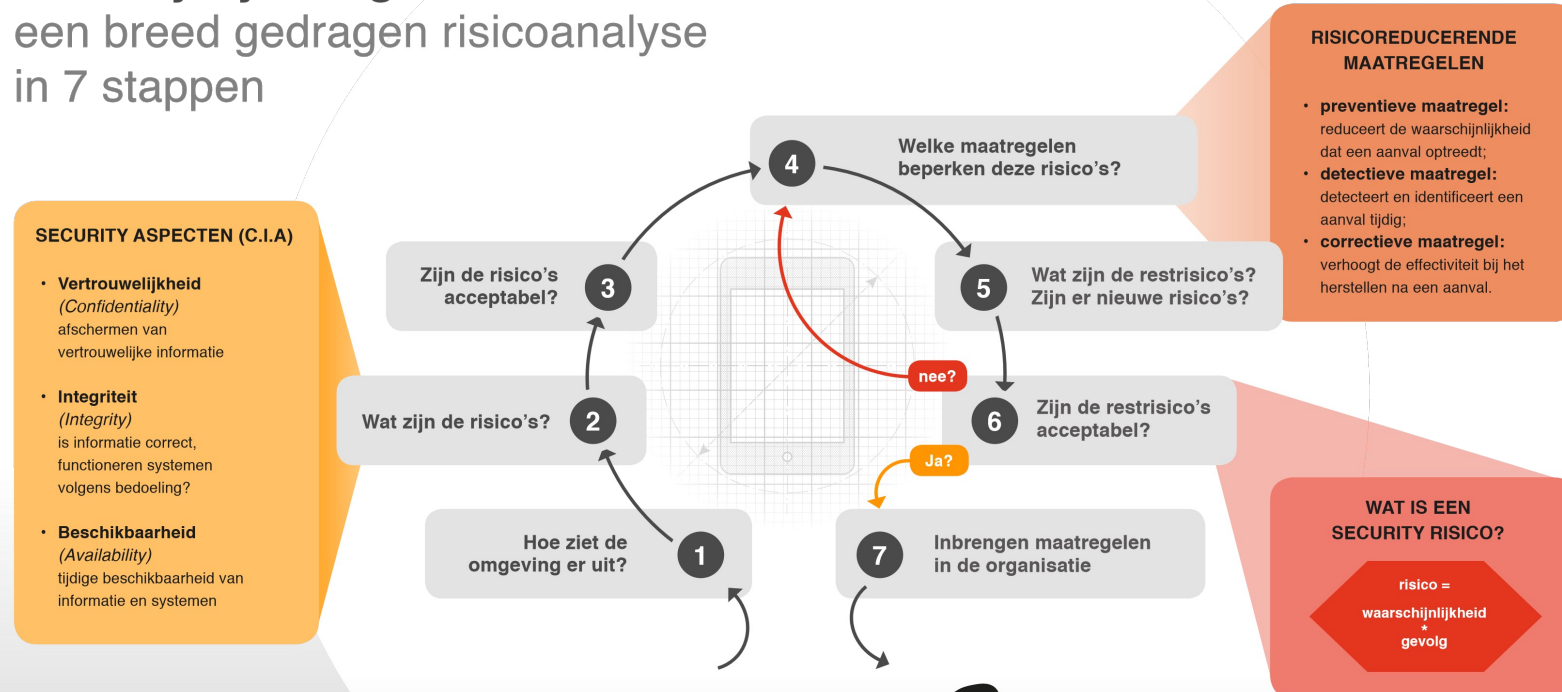
Stappenplan risicoanalyse

Cyber security voor Smart Energy

TKI URBAN ENERGY
Topsector Energie

Security by design:
een breed gedragen risicoanalyse
in 7 stappen

SECURITY ASPECTEN (C.I.A)

- **Vertrouwelijkheid** (*Confidentiality*)
afschermen van vertrouwelijke informatie
- **Integriteit** (*Integrity*)
is informatie correct, functioneren systemen volgens bedoeling?
- **Beschikbaarheid** (*Availability*)
tijdige beschikbaarheid van informatie en systemen

RISICOREDUCERENDE MAATREGELEN

- **preventieve maatregel:** reduceert de waarschijnlijkheid dat een aanval optreedt;
- **detectieve maatregel:** detecteert en identificeert een aanval tijdig;
- **correctieve maatregel:** verhoogt de effectiviteit bij het herstellen na een aanval.

WAT IS EEN SECURITY RISICO?

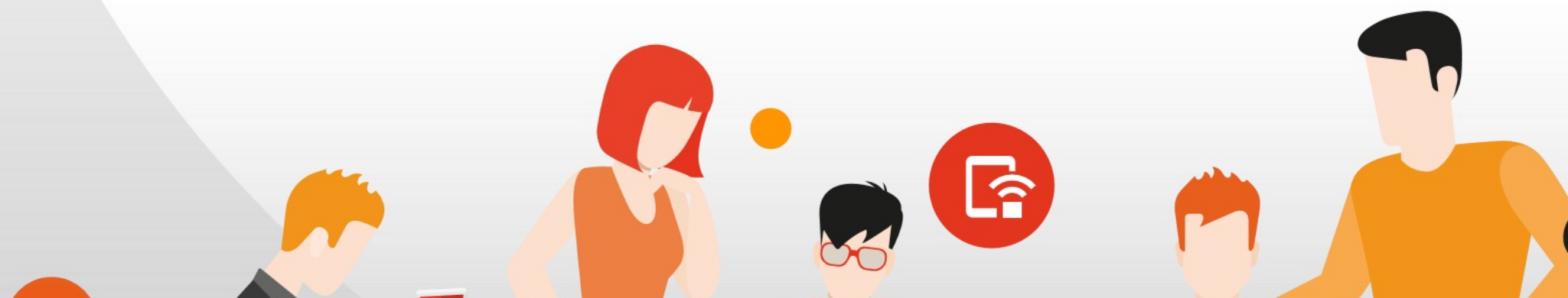
risico =
waarschijnlijkheid
+
gevolg

... (Confidentiality)
... (Privacy)
... (Availability)
... (Integrity)
... (Authenticity)
... (Accountability)
... (Non-repudiation)
... (Confidentiality)
... (Privacy)
... (Availability)
... (Integrity)
... (Authenticity)
... (Accountability)
... (Non-repudiation)

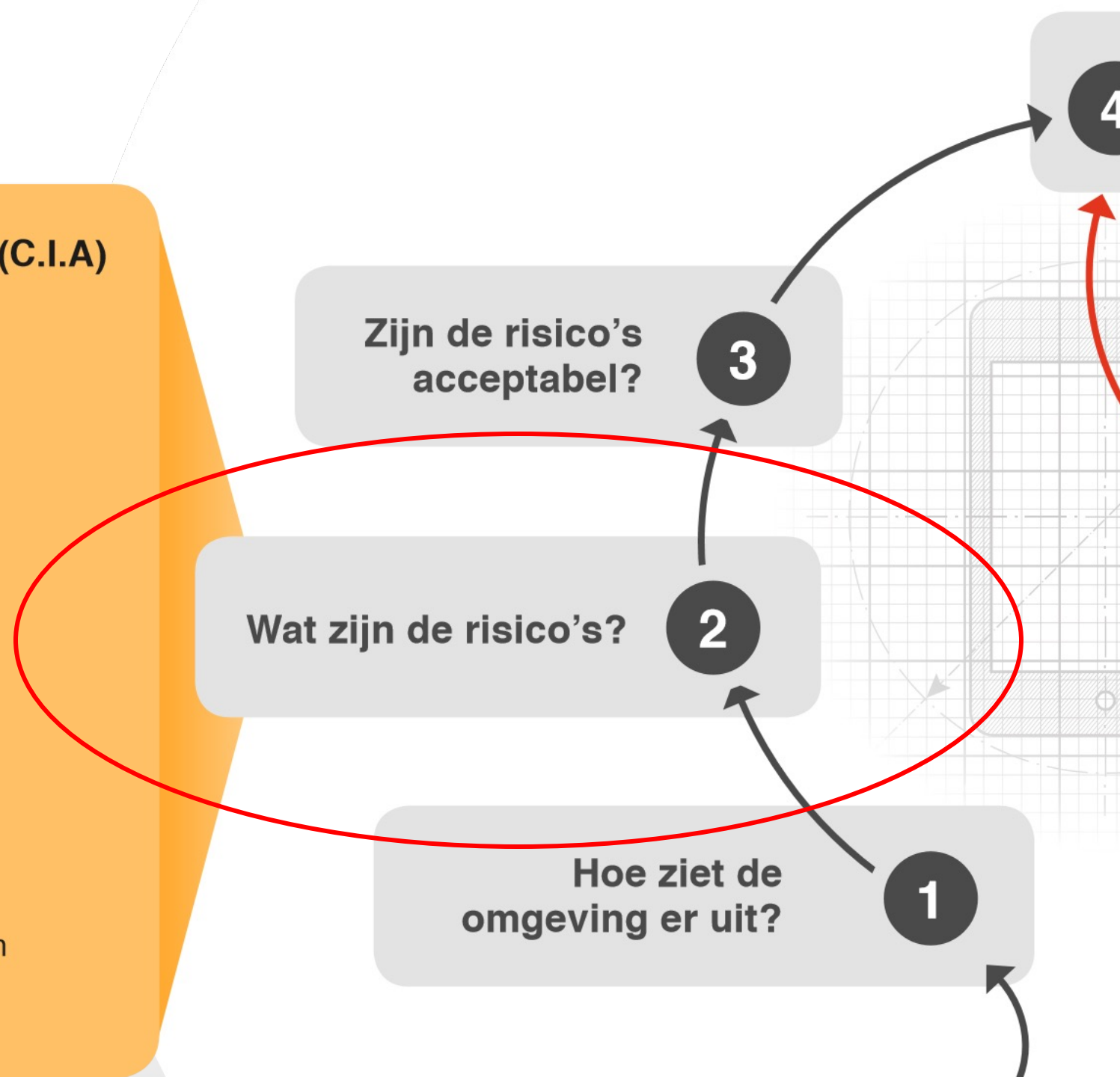
Integriteit
(Integrity)
... informatie correct,
... systemen
... bedoeling?

Beschikbaarheid
(Availability)
... beschikbaarheid van
... informatie en systemen

SECURITY ASPECTEN (C.I.A)

- **Vertrouwelijkheid**
(*Confidentiality*)
afschermen van vertrouwelijke informatie
- **Integriteit**
(*Integrity*)
is informatie correct,
functioneren systemen
volgens bedoeling?
- **Beschikbaarheid**
(*Availability*)
tijdige beschikbaarheid van
informatie en systemen

en breed gedragen risicoanalyse

7 stappen

SECURITY ASPECTEN (C.I.A)

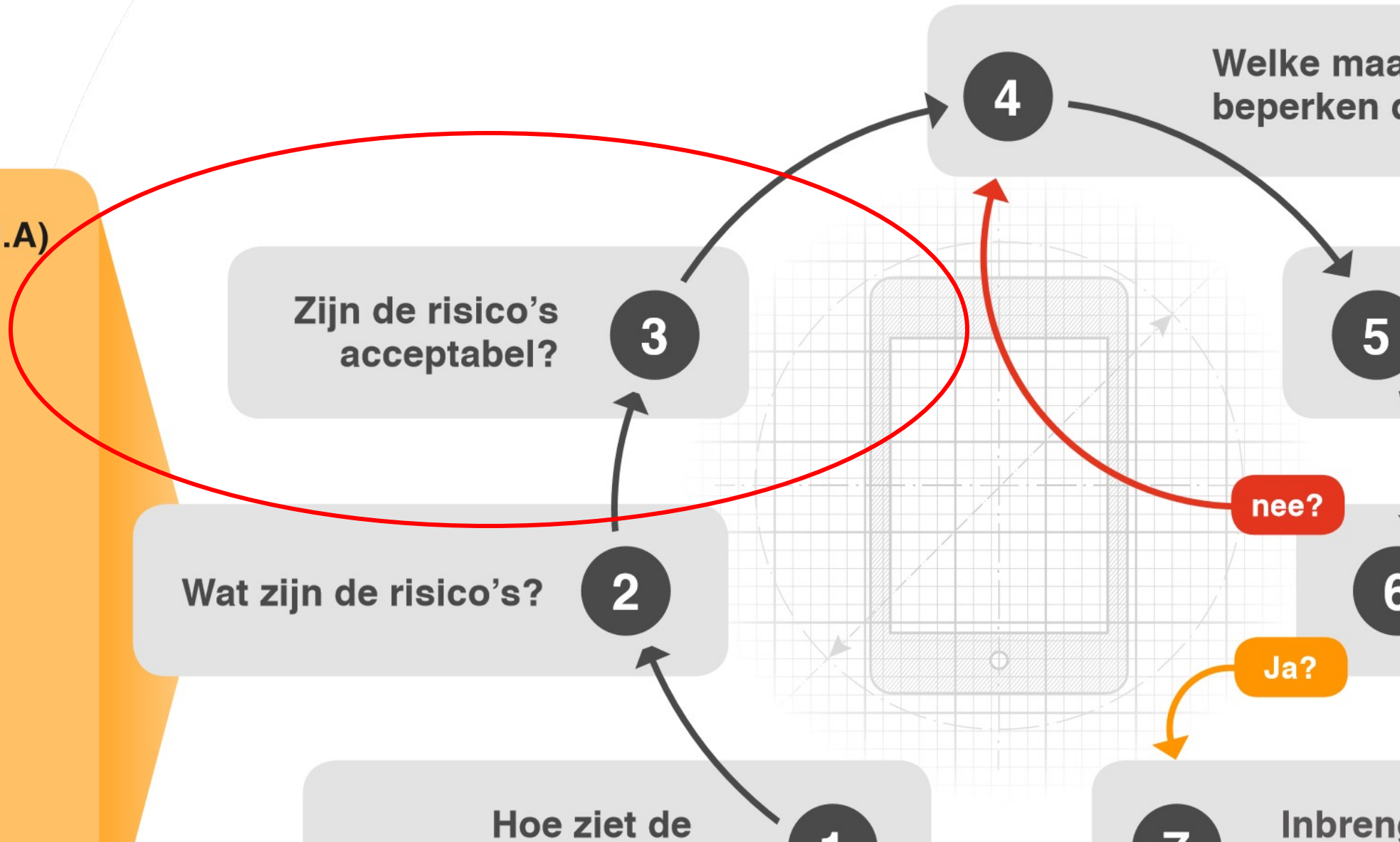
Vertrouwelijkheid (Confidentiality)

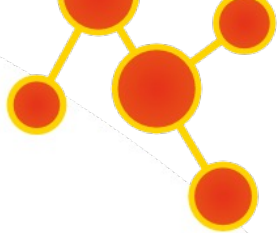
afschermen van vertrouwelijke informatie

Integriteit (Integrity)

is informatie correct, functioneren systemen volgens bedoeling?

Beschikbaarheid (Availability)

yse

RISICOREDUCERENDE MAATREGELEN

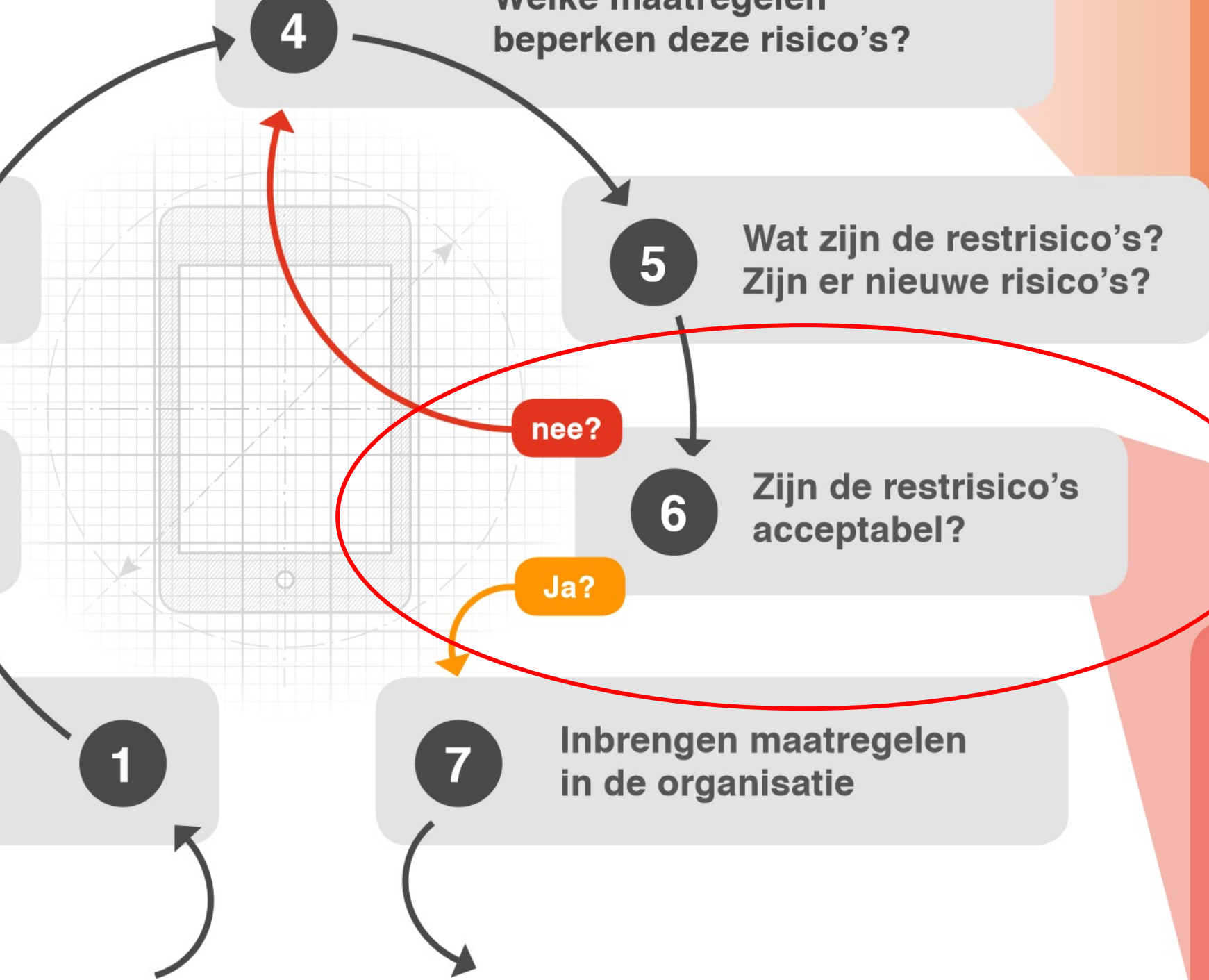
- **preventieve maatregel:** reduceert de waarschijnlijkheid dat een aanval optreedt;
- **detectieve maatregel:** detecteert en identificeert een aanval tijdig;
- **correctieve maatregel:** verhoogt de effectiviteit bij het herstellen na een aanval.

RISICOREDUCERENDE MAATREGELEN

- **preventieve maatregel:** reduceert de waarschijnlijkheid dat een aanval optreedt;
- **detectieve maatregel:** detecteert en identificeert een aanval tijdig;
- **correctieve maatregel:** verhoogt de effectiviteit bij het herstellen na een aanval.

WAT IS EEN SECURITY RISICO?

dat een aanval optreedt;

- **detectieve maatregel:** detecteert en identificeert een aanval tijdig;
- **correctieve maatregel:** verhoogt de effectiviteit bij het herstellen na een aanval.

WAT IS EEN SECURITY RISICO?

risico =
waarschijnlijkheid
*
gevolg

l?

?

2

1

hoe ziet de omgeving er uit?

nee?

6

Zijn de retrisico's acceptabel?

Ja?

7

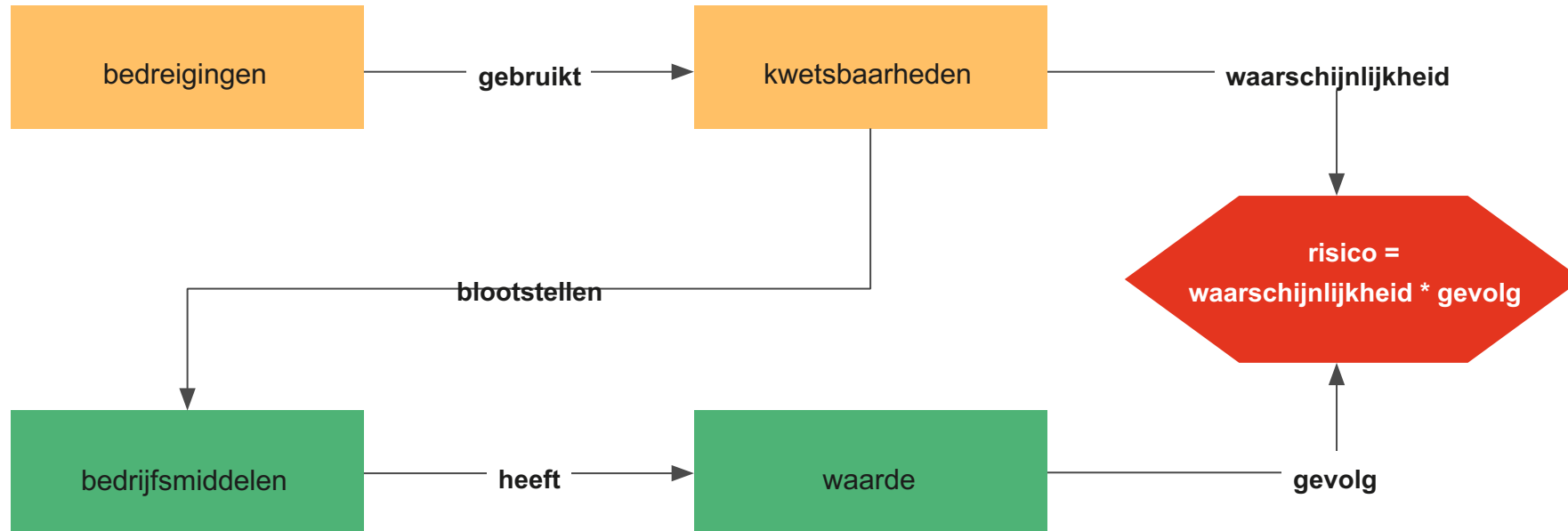
Inbrengen maatregelen in de organisatie

WAT IS EEN SECURITY RISICO

risico =
waarschijnlijkheid *
gevolg

Cybersecurity risico's

Voorbeeld

Technolotion

MEMO RISICO REDUCTIE OVERZICHT

Dit rapport is niet bedoeld gebruiken in opdracht van RUG, dit is een versie van de T&E Lichte Energie.

Project: Verduidelijking Toelichting
 Team: Gevoelens Toelichting Datum: Dag maand jaar

Context

Dit is het voorbeeld van een risico analyse die binnen de bestelling afgeleverd is (RUG), in de context van een voorbeeld project. Dit voorbeeld kan worden gebruikt om de analyse te verbeteren of te verbeteren, maar het is niet bedoeld om te worden gebruikt voor andere doeleinden.

Conclusies en aanbevelingen

Het risico dat we gaan aanpakken, heeft een maximale prioriteit. Het is belangrijk in de bestelling te worden opgenomen, zodat het kan worden meegenomen in de bestelling. Het is belangrijk om te weten dat de analyse niet bedoeld is om te worden gebruikt voor andere doeleinden, maar om te worden gebruikt om de bestelling te verbeteren.

Belangrijke risico's

- Belangrijke risico's van het systeem
- Belangrijke risico's van de bestelling
- Belangrijke risico's van de bestelling

De analyse is niet bedoeld om te worden gebruikt voor andere doeleinden, maar om te worden gebruikt om de bestelling te verbeteren.

Systemrisico's

Deze risico's zijn de risico's die voortvloeien uit de bestelling. Het is belangrijk om te weten dat de analyse niet bedoeld is om te worden gebruikt voor andere doeleinden, maar om te worden gebruikt om de bestelling te verbeteren.

Systemrisico's

Deze risico's zijn de risico's die voortvloeien uit de bestelling. Het is belangrijk om te weten dat de analyse niet bedoeld is om te worden gebruikt voor andere doeleinden, maar om te worden gebruikt om de bestelling te verbeteren.

Systemrisico's

Deze risico's zijn de risico's die voortvloeien uit de bestelling. Het is belangrijk om te weten dat de analyse niet bedoeld is om te worden gebruikt voor andere doeleinden, maar om te worden gebruikt om de bestelling te verbeteren.

Risico's

Risico	Impact	Waarschijnlijkheid	Maatregelen
Risico 1	Hog	Laag	Maatregel 1
Risico 2	Middel	Middel	Maatregel 2
Risico 3	Laag	Hog	Maatregel 3

Maatregelen

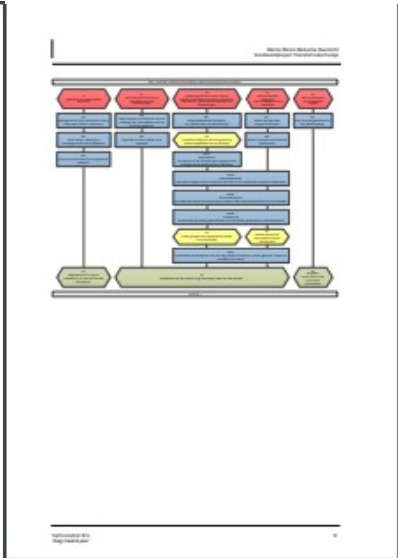
De maatregelen zijn de maatregelen die worden genomen om de risico's te verminderen. Het is belangrijk om te weten dat de analyse niet bedoeld is om te worden gebruikt voor andere doeleinden, maar om te worden gebruikt om de bestelling te verbeteren.

Risico's

Risico	Impact	Waarschijnlijkheid	Maatregelen
Risico 1	Hog	Laag	Maatregel 1
Risico 2	Middel	Middel	Maatregel 2
Risico 3	Laag	Hog	Maatregel 3

Maatregelen

De maatregelen zijn de maatregelen die worden genomen om de risico's te verminderen. Het is belangrijk om te weten dat de analyse niet bedoeld is om te worden gebruikt voor andere doeleinden, maar om te worden gebruikt om de bestelling te verbeteren.

Risico Reductie Overzicht

Risico's

Risico	Impact	Waarschijnlijkheid	Maatregelen
Risico 1	Hog	Laag	Maatregel 1
Risico 2	Middel	Middel	Maatregel 2
Risico 3	Laag	Hog	Maatregel 3

Maatregelen

De maatregelen zijn de maatregelen die worden genomen om de risico's te verminderen. Het is belangrijk om te weten dat de analyse niet bedoeld is om te worden gebruikt voor andere doeleinden, maar om te worden gebruikt om de bestelling te verbeteren.

Risico's

Risico	Impact	Waarschijnlijkheid	Maatregelen
Risico 1	Hog	Laag	Maatregel 1
Risico 2	Middel	Middel	Maatregel 2
Risico 3	Laag	Hog	Maatregel 3

Maatregelen

De maatregelen zijn de maatregelen die worden genomen om de risico's te verminderen. Het is belangrijk om te weten dat de analyse niet bedoeld is om te worden gebruikt voor andere doeleinden, maar om te worden gebruikt om de bestelling te verbeteren.

Risico's

Risico	Impact	Waarschijnlijkheid	Maatregelen
Risico 1	Hog	Laag	Maatregel 1
Risico 2	Middel	Middel	Maatregel 2
Risico 3	Laag	Hog	Maatregel 3

Maatregelen

De maatregelen zijn de maatregelen die worden genomen om de risico's te verminderen. Het is belangrijk om te weten dat de analyse niet bedoeld is om te worden gebruikt voor andere doeleinden, maar om te worden gebruikt om de bestelling te verbeteren.

Risico's

Risico	Impact	Waarschijnlijkheid	Maatregelen
Risico 1	Hog	Laag	Maatregel 1
Risico 2	Middel	Middel	Maatregel 2
Risico 3	Laag	Hog	Maatregel 3

Maatregelen

De maatregelen zijn de maatregelen die worden genomen om de risico's te verminderen. Het is belangrijk om te weten dat de analyse niet bedoeld is om te worden gebruikt voor andere doeleinden, maar om te worden gebruikt om de bestelling te verbeteren.

Voorbeeld

Maatregelen

In dit hoofdstuk staan de maatregelen beschreven die genomen worden naar aanleiding van de (initiële) set van risico's.

M1	Maak gebruik van open standaarden
Omschrijving	Door gebruik te maken van open standaarden creëer je keuzevrijheid van leverancier/producent van de apparatuur die ingekocht wordt. Deze vrijheid is nodig als apparatuur, waarvan achteraf is aangetoond dat deze 'geheime' achterdeurtjes bevat, uit te kunnen faseren.
Geadresseerd risico	I1
Financieel	Verwachting is dat dit geen extra kosten met zich meebrengt.
Restrisico	G1

Nieuwe risico's

In dit hoofdstuk staan de risico's beschreven die nog bestaan na het nemen van de (eerste) set van maatregelen.

R1	Langzame opvolging alarmering
Omschrijving	Ondanks alle toegangbeperkende maatregelen kan er nog steeds fysiek worden ingebroken in het transformatorhuisje. De tijd die het kost om de alarmering hiervan op te volgen kan door de aanvaller gebruikt worden om een aanval uit te voeren op het device.
Kans	Kans: middel (5-10 jaar) Impact: groot
Financieel	Bij optreden: € 100K Jaarkosten: € 50K
Maatregel	M101, M102, M103, M104

Maatregelen

In dit hoofdstuk staan de maatregelen beschreven om de nog niet geaccepteerde restrisico's te verminderen.

M101	Client isolation
Omschrijving	Het mobile communicatie netwerk (de APN) wordt zo ingericht dat een device alleen bij de backoffice kan en niet via de APN bij een andere device. De leverancier van de APN configureert dit in zijn firewall.
Geadresseerd risico	R1
Financieel	Geen extra kosten als de APN goed wordt aanbesteed
Restrisico	R2

Restrisico's

In dit hoofdstuk staan de uiteindelijk geaccepteerde risico's beschreven.

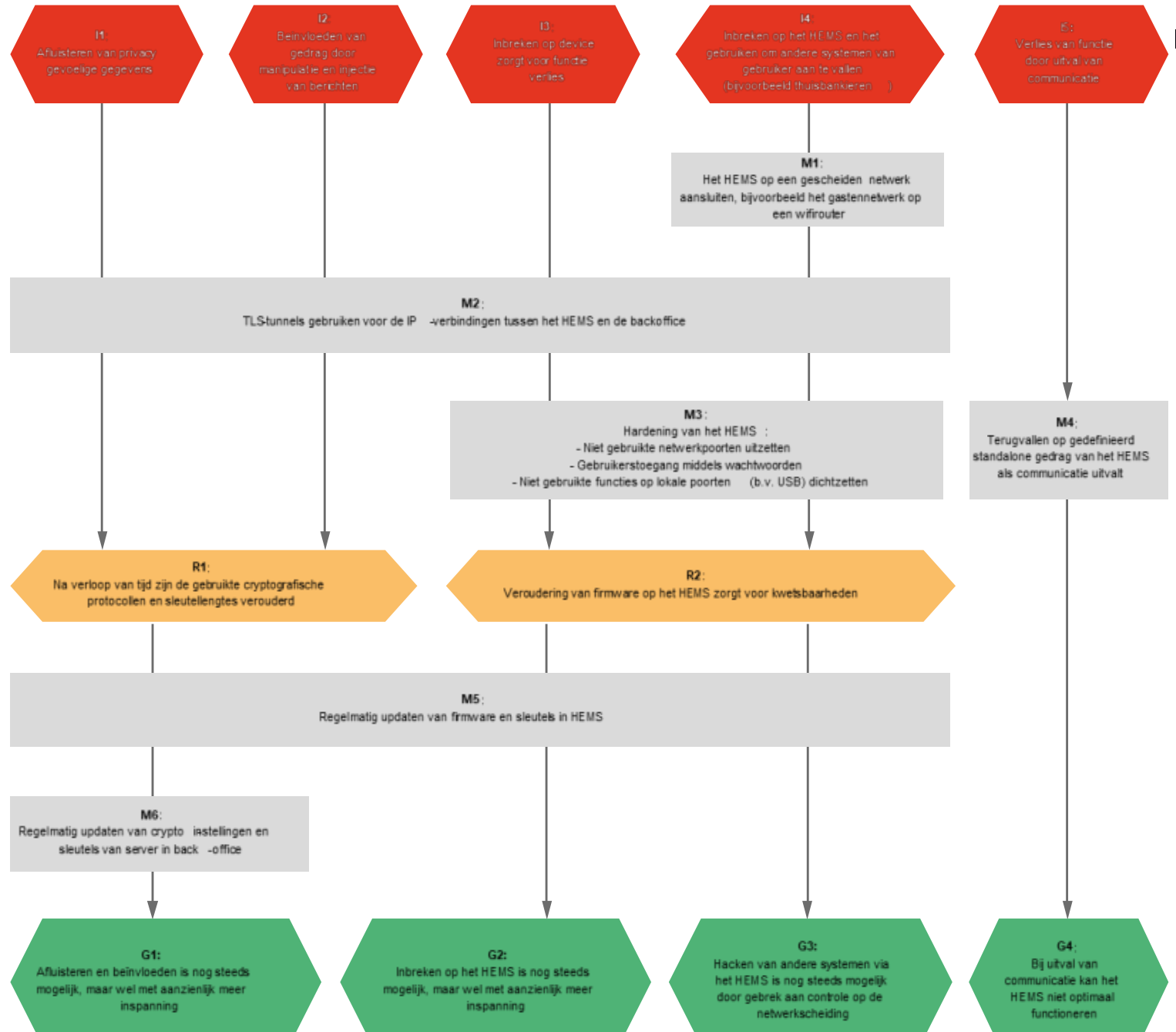
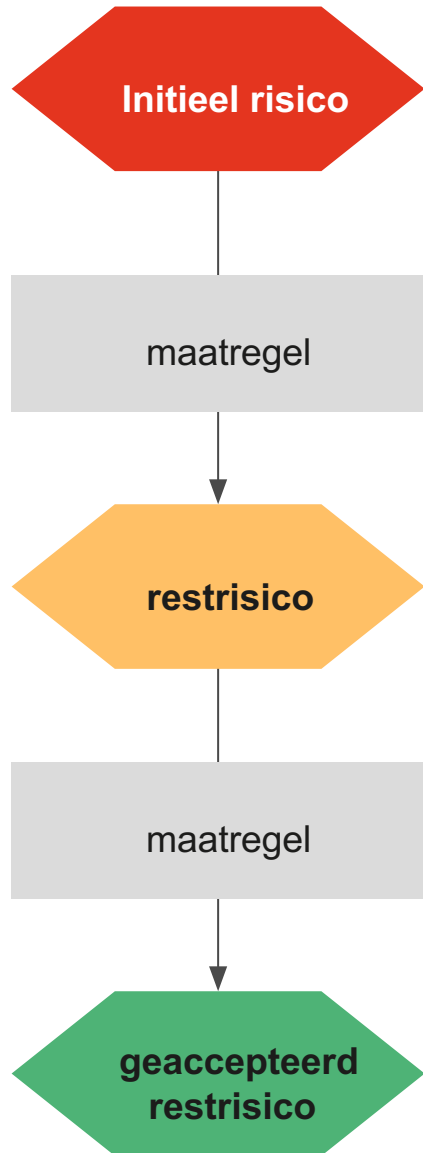
G1	Mogelijkheid dat er nog een 'achterdeur' in zit, maar dit is minder waarschijnlijk.
Omschrijving	Ondanks dat er van alles is geaudit en getest, kan er nog wel een 'achterdeur' in de code zitten. Door gebruik van open standaarden kan een alternatief worden gevonden.
Kans	Klein
Financieel	-

Risico's

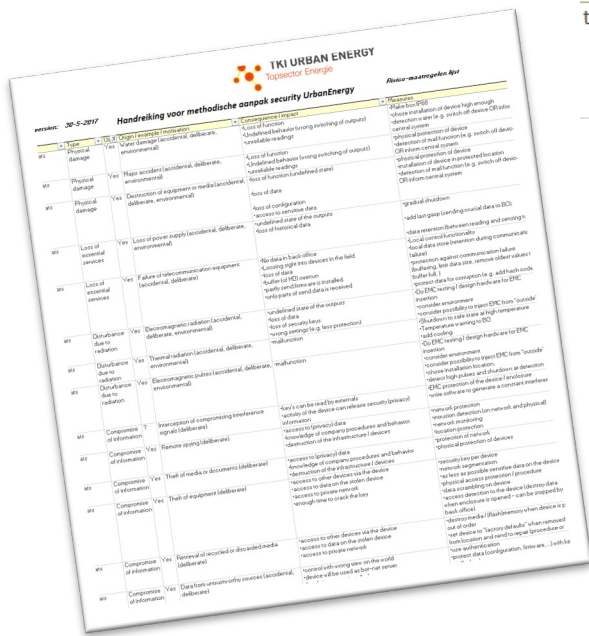
In dit hoofdstuk staan de initiële risico's van het systeem beschreven zonder dat er al tegenmaatregelen zijn genomen.

I1	Apparatuur van onbetrouwbare leveranciers
Omschrijving	De apparatuur die wordt gekocht, wordt vaak ontworpen en/of geproduceerd in landen die zich ook bezighouden met cyberaanvallen op kritische infrastructuur van Nederland. Het kan dan zijn dat in de apparatuur functionaliteit zit om deze landen toegang te laten krijgen tot het systeem en daarmee de energievoorziening kunnen beïnvloeden.
Kans	Kans: relatief klein, eens in de 10 à 20 jaar Impact: kan groot worden doordat energielevering stil kan komen te liggen
Financieel	Bij optreden kunnen de kosten tot € 1M oplopen. Jaarbedrag van dit risico is dan: € 75K
Maatregel	M1, M2, M3

Voorbeeld

Hulpmiddelen

Type	Use	Origin / example / motivation	Consequence / impact	Measures
Physical damage	Yes	Water damage (accidental, deliberate, environmental)	<ul style="list-style-type: none"> Loss of function Undefined behavior (wrong switching of outputs) unreliable readings 	<ul style="list-style-type: none"> Make box IP68 chose installation of device high enough detection water (e.g. switch off device OR inform central system)

Type	Use	Origin / example / motivation	Consequence / impact	Measures
Loss of essential services	Yes	Failure of telecommunication equipment (accidental, deliberate)	<ul style="list-style-type: none"> No data in back office Loosing sight into devices in the field Loss of data buffer (of HD) overrun partly send firmware is installed. only parts of send data is received 	<ul style="list-style-type: none"> Local control functionality local data store (retention during communication failure) protection against communication failure (buffering, limit data size, remove oldest values to buffer full,) protect data for corruption (e.g. add hash code)

Type	Use	Origin / example / motivation	Consequence / impact	Measures
Compromise of information	Yes	Theft of equipment (deliberate)	<ul style="list-style-type: none"> access to other devices via the device access to data on the stolen device access to private network enough time to crack the key 	<ul style="list-style-type: none"> security key per device network segmentation as less as possible sensitive data on the device physical access protection / procedure data scrambling on device access detection to the device (destroy data when enclosure is opened - can be stopped by the back office)

Type	Use	Origin / example / motivation	Consequence / impact	Measures
Hardware	Yes	Lack of efficient configuration change control	<ul style="list-style-type: none"> not known what the used configuration unexpected behavior wrong access / certificates used 	<ul style="list-style-type: none"> add configuration control make it possible to (remote) read the configuration items

Type	Use	Origin / example / motivation	Consequence / impact	Measures
Personnel	Yes	Lack of security awareness	<ul style="list-style-type: none"> Error in use 	<ul style="list-style-type: none"> organize meetings to increase security awareness make security a topic of all (not only the security officer) keep on learning on security

Cyber security moet “fit for purpose” zijn:

voldoende maatregelen om veilig te zijn, voldoende openheid om betaalbaar / bruikbaar te blijven

Vragen?

Redefining
solutions

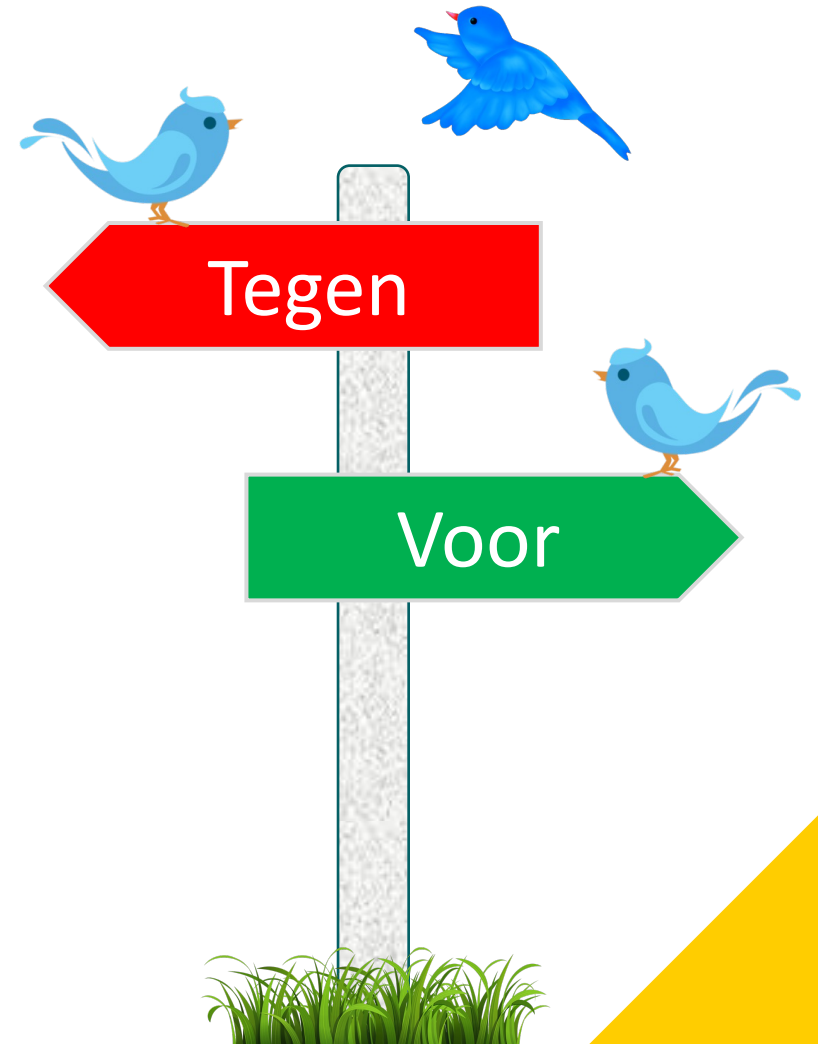

Vraag aan jullie:

**Wat zijn jullie grootste
uitdagingen bij Cyber security?**

Lagerhuis

Nu zelf aan de slag met stellingen

Stelling: Cybersecurity by design

Het later toevoegen van cybersecurity maatregelen kan helemaal niet. Het kan alleen goed gebeuren als je cybersecurity in het eisenpakket en in je ontwerp al meeneemt.

Stelling: Businesswise

Je kan geen system maken wat “cyber secure” is zonder het mee laten werken van de rest van je organisatie / het MT

Stelling: Techniek

Wat je ook doet, je systeem is nooit veilig genoeg. Er zijn altijd risico's die je gewoon moet accepteren.

Stelling: Verzekeringen

Als jou systemen niet goed cyber secure zijn, kan jij jezelf niet verzekeren.

Stelling: Businesswise

Bewustwording van wat cybersecurity is binnen jou organisatie is eigenlijk belangrijker dan je IT/OT systemen helemaal secure maken.

Stelling: Businesswise

Als ik gehackt wordt is dat mijn probleem. De andere hebben daar geen last van.

